

національний технічний університет. Економічні науки. Інвестиції: практика та досвід № 8/2017. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2017/4.pdf

8. Нестеренко І.В. Актуальні проблеми обліку та аудиту інвестиційної діяльності підприємства. 2011. ХДУХТ, Харків. URL : <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3829/1/12.pdf>

Ільчук П., д.е.н., проф.,
Коць О., к.е.н., доц.
 Національний університет «Львівська
 політехніка», м. Львів, Україна

СОЦІАЛЬНА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ПРОЕКТІВ

Вступ. Сучасні глобальні умови розвитку чинять визначальний вплив на розвиток економічних систем. Такі зміни чітко прослідковуються також і в управлінні проектами. Зокрема, відбувається зміна концептуальних підходів: управління проектами у більшій мірі базується на концепції безпеко-орієнтованого управління, тоді як використання концепції ціннісно-орієнтованого управління втрачає позиції. Такі зміни викликані як глобальними кліматичними змінами, іншими екологічними чинниками, а також посилення важливості інтересів людини у сучасному суспільстві. Також все більше науковців розглядають безпеку проектів як окрему категорію у проектному менеджменті [4, с. 51-52]. Тому, актуальність наукових досліджень усіх аспектів безпеки проектів є безумовною, а спектр напрямів досліджень у сфері безпеки проектів суттєво розширюється.

Основний текст. Варто зазначити, що розуміння науковцями безпеки як проектів, так і організацій, доволі часто кардинально відрізняється. Можна виокремити три основні підходи до трактування безпеки: 1) поєднання інформаційної та функціональної безпеки (яка у свою чергу класифікується на окремі види за функціональними ознаками) [5, с. 114]; 2) ототожнення безпеки з економічною безпекою (яка у свою чергу класифікується на окремі види за функціональними ознаками) [7, с. 260]; 3) трактування безпеки як комплексної категорії (із виокремленням понять «безпека проекту» та «безпека продукту», а також диференціації безпеки проекту за функціональними ознаками) [2, с. 355-356].

Таким чином, базуючись на третьому підході, як найбільш комплексному, трактування безпеки проекту доцільно здійснювати як стану проекту, у якому забезпечено: здатність до безперешкодного виробництва та реалізації продукції (товарів і послуг) проекту; збереження, розвиток трудового потенціалу проекту в межах узгодженості з цілями; захищеність від екологічних загроз та відсутність недопустимих збитків для навколишнього середовища.

Усі аспекти управління, пов'язані із збереженням та розвитком трудового потенціалу проекту стосуються забезпечення соціальної безпеки проекту.

Соціальна безпека проекту характеризується такими ознаками: 1) зміна характеристик трудового потенціалу суб'єкта господарської діяльності (СГД) виключно за розпорядженням керівництва та із узгодженням з цілями; 2) задоволення матеріальних та нематеріальних потреб працівників; 3) взаємовигідні відносини між персоналом та керівництвом, взаємоузгодження їхніх інтересів; 4) захищеність від зовнішніх загроз негативного впливу на трудові ресурси; 5) захищеність працівників від внутрішніх загроз.

Забезпечення соціальної безпеки проекту вимагає дотримання стандартів. Такі стандарти можуть бути частиною національного законодавства або вимогами міжнародних організацій, які виступають ініціаторами проекту чи забезпечують його фінансування. На основі таких глобальних стандартів формуються внутрішньо корпоративні стандарти соціальної безпеки проектів. Прикладом соціальних стандартів впродовж усього життєвого циклу проектів можуть бути вимоги Міжнародної фінансової корпорації (МФК), яка є підрозділом ООН. Зокрема в межах управління проектами МФК вимагає дотримання 8 стандартів, 1 з яких належить безпосередньо до соціальної сфери проекту – стандарт діяльності 2: Персонал і умови праці [6].

Усі аспекти управління, пов'язані із захищеністю від екологічних загроз та відсутністю недопустимих збитків для навколишнього середовища стосуються забезпечення екологічної безпеки проекту. Загалом, екологічна безпека проектів реалізується у двох напрямках: 1) захищеність довкілля, людей від негативного впливу діяльності проекту; 2) захищеність проекту від екологічних загроз. Екологічну безпеку проекту варто визначити як: стан захищеності від екологічних загроз; відсутність недопустимих збитків для навколишнього середовища; мінімальний антропогенний вплив на навколишнє середовище та об'єкти біосфери; відсутність екологічного ризику; забезпечення відтворення природно-ресурсного потенціалу та відповідних умов для життєдіяльності населення.

Забезпечення екологічної безпеки проекту має значне нормативно-правове регулювання. Його основою в Україні є закони та підзаконні акти, зокрема [3], у країнах Європейського Союзу такою основою є Директива 2011/92/EU [1] та численні пов'язані документи.

Висновки та пропозиції. У сучасних економічних умовах безпеко-орієнтоване управління набуває статусу основної концепції управління проектами. Одними з визначальних напрямів формування безпеки проектів є соціальна та екологічна безпека. Формування ефективної політики соціальної безпеки проекту дозволяє уникнути негативного впливу зовнішніх загроз на трудові ресурси, а також забезпечити захищеність персоналу від внутрішніх загроз. Формування ефективної політики екологічної безпеки проекту забезпечує стійкість проекту до негативного впливу зовнішніх загроз, а також позитивний вплив на зовнішнє середовище, що для сучасного суспільства є особливо актуальним в межах реалізації концепції сталого розвитку соціальних систем. Інвестування ресурсів у побудову ефективних систем соціальної та екологічної безпеки проекту дозволяє суттєво спростити та удосконалити систему управління взаємовідносинами із стейкхолдерами проекту. Адже врахування інтересів

персоналу проекту дозволяє уникнути важливих недоліків, пов'язаних із помилками в управлінні персоналом проекту. Також інтереси основних груп стейкхолдерів традиційно стосуються недопущення негативного впливу на екологічні показники зовнішнього середовища проекту. Сучасний світ висуває жорсткі вимоги до рівня екологічності бізнес-процесів, а тому сподівання уникнути заперечень запровадження проекту, який погіршить екологічний стан середовища, як правило, є марними. А тому всебічне врахування інтересів стейкхолдерів, які стосуються екологічної безпеки проектів починаючи зі стадії планування в межах політики екологічної безпеки проекту буде слугувати запорукою ефективною реалізацією проекту.

Використана література:

1. Directive 2011/92/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0092>.
2. Nataliia Ostapiuk, Oleksandra Karmaza, Mykola Kurylo and Gennady Timchenko (2017). Economic security in investment projects management: convergence of accounting mechanisms. *Investment Management and Financial Innovations*, 14(3), 353-360.
3. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» № 2059-VIII від 23.05.2017 р.
4. Зачко О. Б. Методологічний базис безпеко-орієнтованого управління проектами розвитку складних систем / О. Б. Зачко // *Управління розвитком складних систем*. – 2015. – №23. – С. 51-55.
5. Ноздріна Л. В. Безпека проектів у контексті сталого розвитку / Л. В. Ноздріна // *Вісник університету банківської справи*. – 2017. – № 3 (30). – С. 112-117.
6. Сайт Міжнародної фінансової корпорації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/e740dc37-a948-438f-b055-431c96dda378/PS2_Russian_2012.pdf?MOD=AJPERES&CVID=jvdZHP2
7. Ярова Ю. О. Структура економічної безпеки підприємства в умовах кризи / Ю. О. Ярова, Л. П. Артеменко // *Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут"*. – 2016. – № 13. – С. 257-263.

Кондрацька Н., к.е.н, доц.

Міщук К.

Національний університет водного господарства та природокористування
м. Рівне, Україна

**ДІЯЛЬНІСТЬ ЛОМБАРДІВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ: ЗАГРОЗИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

В сучасних кризових умовах у сфері банківської діяльності та нерозвиненості сегменту кредитних спілок, створились сприятливі умови розвитку ломбардного бізнесу. Останнім часом, коли банки зазнають значних збитків, а більшість кредитних спілок згортають свою діяльність, саме ломбарди як окремий сегмент фінансового ринку почали активно розвиватись. При цьому, даний вид фінансових послуг приносить власникам досить серйозний фінансовий дохід, а населенню – задоволення потреби в коштах швидко та без складної